

„Bánt ezekben az emberekben a meggyilkolt Mozart”

(Antoine de Saint-Exupéry: *Az ember földjén* című könyvéről)

Nem a múltban történt. Még mindig történik. És nem úgy, ahogy kellene.

Senkitől sem távol. Mindenki *itt*-jében. Néme-lyek mégis ott maradnak.

Nem pornó, nem krimi. Hanem az emberi lelkek felszabadítására, egymásratalálására tett kísérlet. Ezért pornó, krimi.

Játszunk?

Figyelheti Antoine de Saint-Exupéry urat az ember földjén. Nézőpontja az utazóé, a Föld fizikai, szellemi arculatát figyelő pilótáé. Miénk a hegyek, tengerek, sivatagok... de a birtokos „agya-gosítható”, birtokaitól megfosztható, eszközzé fokozható, igazi tulajdona pedig nem a területi birtokolhatóság tárgya, „az ember birodalma bent van önmagában.” Exupéry és bajtársai – Guil-lamet, Mermoz, Prévot – nem akarják érezni a megalkuvást, a földi nehézkedés törvényét, amely lehúzza az álmokat, a repülést a földre.

Nézőpontja, azaz nézőpontjai: Exupéry úgy ábrázol, hogy állandóan figyelmeztet: ami nagy, fennkölt, pazar, az parányi, groteszk, sivatagi is lehet. „*Azt hiszik, az ember mehet egyenesen előre... Azt hiszik, az ember szabad... Nem látják a láncot, mely kutakhoz köti.*”

És ellenkezőleg. „*A sivatag eleinte: csönd és üresség, nem nyúlik meg mindjárt az első nap szerel-mésének... A sivatag gazdaggá válik.*”

Álom és valóság. Exupéry összeegyeztethe-tőségük útját keresi. Elragad, fölrepít – és eszünkbe juttatja, hogy a zuhanás mélypontja felé is közelíthetünk. Mielre állít. Kompromisszum? Emberségesség? Kezdetben segít az ítéletalkotás-ban, ám fokozatosan átengedi, hogy önmagunk bírálóvá saját magunk váljunk. Barátaivá is. „*Az ember igazsága az, ami emberré teszi.*” Fejezeteinek kapui is mind erre nyílnak. Ez az a szemantikai ál-landó – Emberré válni – vagy akár a felső harmónia, mely az elmesélt történeteket regénnyé építi.

Exupéry történeteiről, barátairól, távoli em-berekről mesél. Libanoni sivatagi balesete vég-zettel fenyegető napjaiban számot vet életével, és felismeri a repülés számára létfontosságú szük-ségletét. Kijelenti: „*Ha visszatérnék, újrakezdeném. Szükségem van arra, hogy éljek.*” Guillaumet An-desekben történt repülőszerecséntlenségét mesél-

ve gondolatláve magasan fölállítja az „embernek lenni annyit, mint felelősnek lenni” egyenletet. Fran-ciaországból hazatérő lengyel munkásokat szem-lélve így medítál: „*Az a tény, hogy ilyen agyagtöm-bökké váltak. Milyen szörnyű malmon mentek ke-reszül?*” – így folytatja: „*Egy kivénült állat megör-zi báját. Miért kell hát épp az embernek lezúllenie?*”

Kérdez az író, és válaszol. Válaszol, és kér-dez. Nem válaszol. Nem kérdez. Önmagukban a válaszok, kérdések vagy hiányuk – nem újak, sajnos újra és újra meg kell őket ismételni. Mi-ért? Exupérynél pedig egyénien eredetien, em-berien és meggyőzően, sürgetően történik mindez. „*Csak a lélek fuvalma teremtheti meg az agyagból az embert.*”

Domokos Johanna

Mária evangéliuma

Idén ünnepelte hatvanadik születésnapját a Szegedi Szabadtéri Játékok. Az operaelőadások és a néptáncok mellett a Madách Színház két előadását tekinthették meg azok a szemfüles érdeklődők, akik már márciusban beszerezték a jegyeket. (Erre a későbbi hónapokban már kevés remény maradt.)

A két előadás egyike Tolcsvay László–Müller Péter–Müller Péter Sziámi: MÁRIA EVAN-GÉLIUMA című új magyar rockoperája volt. A március végén tartott bemutaton egyszerűen világpremiernek hirdették az előadást, a darab ugyanis egyedülálló abban a tekintetben, hogy Mária személyét állítja középpontba, az ő életén keresztül mutatja be az evangéliumokból ismert történeteket.

A bemutató után különféleképpen vélekedtek a darabról. A nézők hálásan fogadták a dallamos, látványban gazdag előadást, a kritikusok vélemé-nye megoszlott, többen szót emeltek a mostaná-ban divatos zenés darabok áradása ellen.

Mindez cseppet sem zavarta a szervezőket, a darab jellege megfelelt egy szabadtéri előadás követel-ményeinek, hangulatos, látványos produkció szü-letett, – ez tény. A Dóm csodálatos épülete különösen jól illeszkedett a darabhoz, fenséges háttérrel biztosított, s ráadásul a díszletezést is megkönnyítette.

A darab nem is annyira Máriáról szól, sokkal inkább egy anyáról, aki kénytelen átélni saját gyermeke szenvedéseit és halálát. Mária több alakban jelenik meg. Először álmodozó, szerelmet